

REDACTIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe 1 an fl. 10; pe 1/2
an fl. 5; pe 1/4 de an
fl. 2.50; pe 1 luna fl. 1.

N-rii de Duminecă pe
an fl. 1.50.

Pentru România și străinătate:
pe an 40 franci.

Manuscripte nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA
ARAD, STR. AULICH (ADAM)

INSERȚIUNILE:

pe 1 și 2 săptămâni: prima-dată
7 cr.; a doua oară 6 cr.
a treia oară 4 cr. și timbru
de 30 cr. de fiecare publi-
cațiune.

Atât abonamentele cât și
inserțiunile sunt a se plăti
înainte.

Scrisori nefrancate nu se
primesc.

TRIBUNA POPORULUI

ASOCIAȚIUNEA TRANSILVANĂ

Trădarea este consumată: cu 48 voturi contra 13, adunarea generală a Asociațiunii în ședința sa dela 12 c. a șters din titlul Asociațiunii cuvântul „transilvană”, — eată impresia ce o primești cetind rapoartele și articolele ce scrie organul național din Sibiu, din care am reprodus și eri un pasagiu asupra „autonomiei transilvane”.

Ear' ca îndoiala să nu mai rămână, că Români ca George Pop de Băsești, Dr. T. Mihali, Dr. Aug. Bunea, Coriolan Brediceanu și alții au renunțat la „autonomia Ardealului” votând propunerea „fatalului” dl P. Cosma, cum îl numește, organul național scrie în numărul dela 14 c. următoarele:

„Guvernul a vîrît politica în pa-
lestra culturii și literaturii noastre.
„El a cerut o *desavuare* a preten-
„sionii noastre politice la autonomia
„Transilvaniei. Dacă a cerut-o, 'i-s'a
„dat...”

Dela început, de când s'a pornit
discuția asupra chestiunii schimbării
titlului Asociațiunii, ne-am impus o
rezervă, pe care de altfel amicii
noștri, cari au fondat atât „Tribuna”
dela Sibiu cât și actualul lor organ,
au avut-o întotdeauna față de Aso-
ciațiune.

Retrăgându-se dela Asociațiune,
toemai pentru a evita ciocniri căror
'i-s'ar fi dat un caracter *politic*, a-
micii noștri n'au crezut că este folo-
sitor a duce luptă contra multor lu-
ceruri cari poate nu le-au fost plăcute,
dar' pentru cari răspunderea și așa
o luaseră cei-ce au rămas în capul
Asociațiunii.

Ziceau îndeosebi, amicii noștri, că
persoanele marcate în politică să
nici nu se prea amestece la Aso-
ciațiune, cel puțin nu cu tendențe de a
conduce. Aceasta pentru a nu da re-
gimului privilegiu să fie și mai duș-
mănos cu Asociațiunea și să caute
astfel pretexte de a lovi în ea.

Poate pentru-că primejdia este
mare, mai mare ca ori-și-când, or-
ganul național nu mai susține azi
principiile profesate în trecut — ade-
vărat: de alți oameni, ear' nu de
actualii redactori — ci a pledat pen-
tru cel mai strașnic radicalism și s'a
aruncat în luptă cu întreg statul seu
major, dela general până la cel din
urmă soldat.

Departa de noi gândul să-'i invi-
novătim.

Cine ar crede că vicarul Dr. I. Pop,
represintantul cel mai elocvent al cu-
rentului radical, și toți câți au votat
cu el, Axente Sever, Dr. Tripon, Dr.

Ciuta și alții, n'ar ține cu tot sufletul
la propășirea Asociațiunii?

Tot așa însă, cine poate să creadă,
că un comitet presidat de venerabilul
canonic I. Micu Moldovan ar putea să
consimtă, fără a-și da demisia *cel
puțin*, ca o adunare generală să aducă
un conclud care să însemneze „sacri-
ficarea unui drept *politic*?”

Dar' atunci George Pop de Băsești,
Dr. Teodor Mihali, martirii și alți frun-
tași încercați ai partidului au desertat,
au renunțat la cel mai principal punct
din programul național! Și aceasta
după ce organul d-lui Rațiu le spu-
sesc, cu zile înainte, că a vota su-
primarea cuvântului esecționat de
guvern însemnează curată . . . „tră-
dare”, cel puțin așa de mare ca a
noastră, a celor dela „Tribuna Po-
porului”, care am zis că bine ar fi
să cumpănim toate lucrurile, să nu
ne dăm cu capul de toți pereții!...

Fără îndoială, că organul sibian a
ajuns într'o poziție dificilă: pentru a
fi *consequent până în capăt*, ar trebui
să-'i execute acum și pe domnii Ge-
orge Pop de Băsești, Dr. T. Mihali,
declarându-'i cel puțin *supuși* d-nului
Cosma, cu care au votat.

Noi am fi dorit ca întreaga această
chestiune să nu se fi pus pe ascuțis
politic.

Și aceasta mai ales din punct de ve-
dere politic.

Pentru-că dacă admitem că s'a făcut
politică, atunci incontestabil, curentul
susținut de „Tribuna” a suferit în-
frângere, a fost ingenunchiat de dl
P. Cosma, ceea-ce e cu atât mai
grav, cu cât intrase în luptă și dl Dr.
I. Rațiu.

Făcând o lungă dare de seamă
despre adunarea Asociațiunii, „Egyet-
értés” scrie în numărul seu dela 14
Martie:

„De ani mulți, acesta este singurul caz
în viața publică a Românilor, că *elementele
mai moderate au învins față de ultraiști*.
Pentru înfrângerea suferită, între ultraiști
măhnirea e mare, pentru-că eșecul este pro-
logul căderii lor definitive, care într'adevăr,
nu poate să fie departe”.

Evident, că dacă din întreaga che-
stiune nu se făcea atâta capital po-
litic, nici bucuria Ungurilor n'ar fi
atât de mare.

Și este bine, credem noi, a nu le
procura adversarilor noștri asemenea
bucurii câtă vreme trecutul ne dove-
dește, că ei întotdeauna atunci
ne-au atacat mai tare, când înșine
am dat pretexte să ne socotească
slăbiți.

Amici de ai noștri deja la aduna-
rea generală din Blaj au ridicat cu-
vântul în *contra ori-carei schimbări de
statute*, spunând adunării generale, că
prin modificările ce s'ar face, cerându-se

aprobarea guvernului, acestuia ușor
'i-ar putea veni pofta să pretindă și alte
modificări, cari noue nu ne-ar veni
la socoteală.

Temerile amicilor noștri s'au îm-
plinit ear' cei dela Asociațiune s'au
supus.

Reu, că lucrurile au ajuns aici.
Ne întrebăm însă, dacă nu era bine
ca cel puțin chestiunea să se fi tra-
tat mai în familie, fără încredințări?

Și aci nu e vorba de dl Partenie
Cosma și „aderenții sei”, — pe noi n'are
să ne doară, când „Tribuna” dă în
dl Cosma — ci e vorba dacă *politi-
cește* este înțelept a se presenta în-
treaga chestiune ca o învingere a
curentului ce nu s'a susținut în nici
una din foile cari apără programul
național?

Pentru-că s'a votat suprimarea cu-
vântului „transilvană” în titlul unei
asociațiuni literare, să se fi tras
dungă și peste *autonomia Transilva-
niei* înscrisă în programul națio-
nal?

Dar' atunci celelalte ziare române
au fost toate învinse de politica
susținută în organul părintelui metro-
polit Miron!

Se poate oare admite aceasta?

„Elvárom!” Acesta este cuvântul care
dă nota adresei trimisă de ministrul șco-
lelor către „publicul comitatului Aradului”.
„Elvárom” ar însemna „aștept”; dela un
ministru se ia însă ca poruncă. Ear' a po-
runci astfel de lucru: școli de stat un-
gurești într'un comitat al cărui „public” este
românesc, este o îndrăzneală la care mem-
brii români ai congregațiunii comitatului,
unde adresa ministrului se va desbata, de
sigur vor da un răspuns cum trebuie.

Adresa în care ministrul poruncește ca
comitatul Aradului să facă *împrumut* pen-
tru a ridica școli de stat, se înțelege, e
publicată la loc de frunte și laudată mult
în foile locale.

Casa rurală. Camera română a vo-
tat proiectul de lege pentru înființarea
Casei rurale, cu 79 voturi contra 17.

In curând proiectul va veni în dis-
cușiunea Senatului.

Intre ei...

Infrângerea „liberalismului” în Au-
stria, lucru ciudat, a supărat mai
reu pe Unguri decât pe Vienezii
însuși!

„Egyetértés”, „Budapesti Hirlap”
și după ele pe rînd, întreaga ceată
comentează unic în felul lor cele ce
se petrec în Austria, și n'au destule
cuvinte să „osândească” pe cei cu
puterea în mână, că de ce lasă să
se petreacă „așa ceva”!

În „Pester Lloyd” însă, Hauptabi-
ner, furia celor dela noi, a ajuns la
apogeu.

În un număr al seu din săptămîna
trecută, marele patriot Falk a pu-
blicat un articol senzațional de în-
drăsnit și dăscălit la adresa Vie-
nezilor.

Articolul nu a rămas fără ră-
sunet.

'I-a dat răspuns chiar „Reichs-
wehr”, răspuns pe care îl schițăm
mai jos. Până atunci însă, nu e
fără interes să auzim și o voce
maghiară, a celor dela „Alkotmány”.

Luând notiță despre glasul rabinu-
lui, numitul ziar al partidului poporal
scrie:

„Că în Viena rezultatul alegerilor a fost
primit cu bucurie, e natural. Că în Buda-
pesta, cuibul falsului liberalism, e uriașă
„indignațiunea” din cauza acelu rezultat
e — și mai natural!

„Acolo asta e o pilulă dulce, la noi
amară, dar' înzadar, trebuie luată, dacă
chiar ar fi să strice! Și a și stricat. Se-
mioficiosului guvernului maghiar, lui „Pest.
Lloyd”, cel cu reședința în casa clubului
liberal, 'i-a stricat atât de mult, că l'a cu-
prins curată turbare, și venin 'și-a prefăcut
și sângele lui și cerneala cu care referază
cetitorilor sei despre „grozăviile” din
Viena! E acuzi de mirat, că Falk Miksa,
cunoscut ca publicist cumpătat, de bun
gust, cum a putut să se coboare la acel
ton murdar, urt, care se întinde până în
capăt peste articolul din „Pester Lloyd”
de ieri (11 Martie). Dar' asta încă se cam
poate înțelege, căci lucrurile despre care
scrie, *taie într'adevăr la ei* (la cei dela
„P. L.”) *în carne vie!*

„Vezi, cei dela semioficiosul vienez
„Reichswehr”, nu află a fi un lucru
atât de „negru” că garoafă albă a zdrobit
pe garoafa roșie”.

Eată acum și răspunsul pe care
„Reichswehr” îl da colegului seu de
până ieri în liberalism, lui „Pester
Lloyd”, la isbucnirile sale desperate:

„Maestrul austriac de curte la Budapesta,
sălășluit în palatul — Lloyd, „Pester Lloyd”,
a dat earăși o lecție aspră neîngăduitoru-
lui seu protecționat elev, vulturului cu
două capete. Privirea lui Falk cel cu ochi
de vultur, străbate prin vîlul viitorului, și
ceea-ce acolo vede, e foarte posomorît!
„Pester Lloyd”, cel din palatul — Lloyd din
Budapesta, azi ear' 'și-a rușinat pe un în-
vîșăcel îndărătnic al seu. Ochiul de vultur,
sau mai bine ochiul lui Falk, are privire
ageră, vede limpede în viitor, și ceea-ce
acolo vede, e foarte posomorît. E într'a-
devăr de compătimit acest biet mastru de
curte, a cărui întreagă pedagogie suferă
naufragiu de capul însuși unui elev al
seu...”

Și după-ce îl ia încă mult și pișcător
peste picior pe rabinerul pestan, „Reichs-
wehr” urmează:

„Dar' cine e adevărat acest Falk Miksa,
care cu o cutezanță înșinuantă, îndrăz-
nește să aducă judecată asupra Austriei?

„Cine îi dă lui drept să ne censureze și
să ne amenințe pe noi? Doar' stă la spa-
tele lui nația maghiară ori *poporațiunea în-
treagă a țerii*? Sigur că nu! Falk nu e
altă decât un politician încrezut, ce face
politică pe barba proprie, și care îngâm-
farea o consideră de înțelepciune, și care
se silește să impună prin *aroganță!* Bună-
voința austriacă de multe-ori a trecut deja
cu vederea isbucnirile lui „P. Lloyd”, dar'

are un capăt chiar și blândeța mielului! La naiba, ce-l și supără pe Falk Miksa, rezultatul alegerilor de ieri din Austria?

„Să-și măture mai bine naintea palatului Lloydului, unde se găzduiește, și partidul liberal, căci este acolo destul gunoier! Trebuie să respingem odată aceea, ca Falk (înțelege sub „Falk“ pe Unguri și pe frații lor Jidani! Trad.) să se tot acate de noi și să ne clevețească! Ar fi trist dacă n'am ști cum să tractăm cu astfel de obrăznicii! De altfel, slavă Domnului, nu sânt așa de triste stările de lucruri la noi, pe cum li-se par lui Falk și celorlalți domni dela Budapesta! Bieții, așa de amar schiaună, încât ai crede că e vorbă de pustiirea libertății noastre!

„Cât de straniu apare, că cei din Budapesta iau poziție pe lângă „liberalism“! Dar' cel-ce cunoaște relațiile din Pesta, știe foarte bine, ce sânt acei domni „liberali“ dela Budapesta!

„Abia de s'ar mai putea găsi o clasă socială, care să fie atât de strâmtă de suflet, umflată, increzută, ca clica din Budapesta! De ea este cu totul străină simpatia față de cei mai slabi, și e absolut lipsită de simț, față de lipsele populațiunii sărace!

„Și această clică vrea să ne terorizeze? În-tăile schintei ale mișcării socialiste au fost zdruncite fără milă de pungile de bani egoiste. Liberalii din Pesta au pus în gura puștii elementele social democratice ivite acolo, și nu s'au speriat nici de cele mai brutale mijloace în contra lor! Ear' dacă la noi, fără nici o emoție, pășesc contra curentului social numai pe calea biletelor de vot, asta se va timbra de tradare contra libertății!

„Dar' pedeapsa pentru îndrăzneala sa, nu o să întârzie să-i vie lui Lloyd și soților sei!

„Mișcarea contrară Maghiarilor, liniștită numai cu mari greutăți, ca acum sub decursul alegerilor să nu fie folosită la armă de agitație, va isbucni de nou și cu putere îndoită! Noi, asta nu am dorit-o. Dar' armistițiul a fost călcat peste hotare (în Ungaria), și în-tăia pușcătură acolo a răsunat. Urmărite cadă asupra celor păcătoși! Poporația Ungariei va ști cui să mulțumească toate astea!“

Descoperirile lui „Reichswehr“ despre „armistițiul“, despre „liniștire cu mari greutăți“ numai a agitației antimaghiare“ dincolo, sânt și pentru noi cel puțin — interesante...

Jaques Damour.

— Novellă —

De
Emil Zola.

I.

Departa în Noumea, Jaques Damour, privia adesea orizontul pustiu al mării, și i-se părea, că-și vede tot trecutul, miseriile asediului, urmările revoluției și peripecțiile prin cari a ajuns el aici. Toate acestea nu erau viziuni sau amintiri plăcute, cari te încântă și te mișcă.

Erau numai reflexiuni palide, cari s'au păstrat încă și în mijlocul atâtor ruine și devastări.

Jaques avea 26 de ani când a luat în căsătorie pe frumoasa Felicia, în etate de 16 ani, a cărei mătușe era vnzătoare de mere în Villett, și da cu chirie o cameră mobilată. Aici sta Damour, și câștiga de multe ori câte 12 franci pe zi; era mecanic. Nevasta sa la început cosea la alții, dar' nu peste mult născându-i-se un băiat, se ocupa numai de el și de menagiu. Eugen era voinic. Peste nouă ani i-s'a născut o sorioară. Se numia Louise și multă vreme a fost bolnăvicioasă, așa că părinții au cheltuit foarte mult cu medicii și farmacia.

Cu toate acestea mica familie nu era nefericită.

De i-s'ar implini numai profeția despre noaua erumpere a mișcării, nu „agitatoare“, ci numai *descoperitoare de adevăr* asupra stările de lucruri dela noi!

Din România.

Dela Cârtea regală.

Joi, la 5 ore după amiază, Majestatea Sa Regina a binevoit să reunească în apartamentele sale un număr restrâns de oameni de litere și de artiști cărora Carmen Sylva le-a cetit câteva poezii inedite. După dorința asistentilor s'a cetit de cătră dl Olănescu, bucată „Peatra de opal“, o lucrare nouă a Majestății Sale, publicată în Revista „Literatură și artă română“, cetire care a fost primită cu o adevărată admirațiune de toți cei de față.

După aceea — scrie „Liberalul“ — s'a făcut musică.

Printre persoanele invitate au fost: dd. Dimitrie Olănescu cu d-na, V. A. Urechia cu d-na, Duiliu Zamfirescu, d-na Zosima, d-na Seculici și alții.

Vineri a fost la Palatul regal un dejun la care au luat partea MM. LL. Regele și Regina, dl Dimitrie A. Sturdza cu doamna, dl comite Angelo de Gubernatis cu d-ra și dl V. A. Urechia cu d-na.

După dejun d-nul Dimitrie Sturdza a fost reținut la Palat până la orele 4 și jum.

Din Bihor.

(Corespondență particulară.)

Cercul Beiușului, 11 Martie n.

Stimate Dle Redactor!

În nrul din 3 Martie a prețuitului jurnal „Tribuna Poporului“ s'a publicat o corespondență despre faptele săvârșite de Beliczay Sándor, protopretorele cercului Beiuș, la alegerile mai recente ale primarilor comunali.

Acea corespondență conține întru toate pur adevărul, numai că dl corespondent nu le-a spus pe toate.

Voiu enara eu câteva din faptele „strălucite“ ale acestui administrator de „model“:

În cercul notarial al Ursadului înainte de alegere s'a înfățișat agentul protopretorelui, cu numele Herz Jozsef, de profesiune cărcimar în comuna Pocola. A cutriat toate cinci comunele, și așa și acum, ca și de altă dată a pregătit terenul pentru puna susnumitului protopretore. Ca și cine-și

implinește lucrul bine, s'a dus apoi să refaceze la trimitătorul său, și să depună fructul ostenelelor sale câștigat dela aspirații de primari.

După aceste, peste puțin timp a eșit dl protopretore în fața locului în comuna Ursad la locuința notarială, unde a făcut alegerile.

Când a venit rândul pe comuna Șoim (Solyom), conform dreptului ce-i dă articolul de lege XXII 1886, a făcut candidația, și a candidat în primul loc pe fostul primar Tripe Ioan, în al doilea loc pe Rotar Tonder, un om fără avuție, fost servitor la comună, azi trăiește din tăiat de lemne, și din purtatul galițelor Jidanilor la săctăr; în al treilea loc a candidat pe Nicolae Purtan, care azi are nobilul oficiu de stăvar la caii locuitorilor. Poporul văzând faptele aceste meschine ale protopretorelui s'a indignat, și a început a blăstăma, zicând, că pentru-ce nu le dă lor dreptul de a alege liber, pentru-ce le candidează la oficiul de primar pe urghisitul Tripe Ioan, și pe cei mai miserabili doi oameni din comună, căci dinșilor nu le trebuie nici unul dintre aceștia, la ce protopretorele le-a răspuns cu aceea, că fără votare l'a proclamat pe Tripe Ioan de primar comunal.

Așa s'a procedat și în celelalte comune aparținătoare acestui notariat.

După proclamarea lui Tripe Ioan de primar, s'a purces la alegerea de viceprimar, care are oficiul nobil de a aduce judecări în procesele bagatele până la suma de 20 fl., ce se ivesc între locuitorii comunei. Fără-ca să aibă protopretorele drept de a candida la acest oficiu, totuși candidează pe Blrz Ilie, Tripe Vasalie, și Birz Flore. Poporul își manifestă voința pentru Tripe Vasalie, ori Blrz Flore, și numai primarul de nou ales și jidanul Grünstein Ferencz voră pe Blrz Ilie. Însă fără votare pe basa „sic volo, sic iubeo“, protopretorele proclamă de ales pe Blrz Ilie la oficiul de viceprimar.

Că cine e acel Blrz Ilie protegiat de protopretore, se va vedea diu următoarele, anume: acest om a implinit mai mult de 12 ani în temnițele tribunalului de Oradea-Mare, a fost fugar pe pădure mai mulți ani, a fost judecat pentru omor, a venit în atingere adeseori cu paragrafi legii, a fost de nenumărate ori în mâinile persecutorilor și a gendarmilor, cu un cuvânt e un om depravat moralmente.

Dl protopretore bine știa aceasta și totuși l'a protegiat. Cum, și pentru-ce? Pentru-că așa a pretins primarul și Grünstein Ferencz, pe acesta l'a recomandat agentul

Herz Iózsef, eară protopretorele trebuie să implinească voința acestora, căci altcum consorțiul e nimic.

Pe astfel de om îl proclamă dl protopretore de viceprimar, și legiuitor, astfel de om va aduce judecată dreaptă în procesele bagatele ale locuitorilor!

Dego Petru e locuitor în comuna Buntești. A fost judecat la patru luni de închisoare, le-a implinit în temnițele tribunalului de Oradea-Mare. În 1896 în toamnă după implinirea pedepsei a venit acasă. Pe acest individ în luna lui Ianuarie l'a proclamat de primar ales în comuna Buntești, pe lângă toate, că bine a știut, că Dego Petru e om cu stare foarte bună, are averi frumoase, vite multe, bani destui, și așa ușor se poate explica pentru-ce l'a protegiat dl protopretore.

Măcelarii de carne de porc (henteșii) din Beiuș au recurs de multe ori la protopretore, ca să oprească importul de carne de porc în piața Beiușului, după-ce locuitorii din comunele apropiate, fără a avea drept de industrie, fără a supune carnea la vizitarea veterinarului, fără a documenta, că vita de porc a fost a dinșilor, imoportă carne de porc, și o vând în piața Beiușului. Dar' protopretorele nu a luat în considerațiune recursurile acestor industriași, ci le-a respins. Oamenii aceștia văzând, că înzădar aleargă la protopretore, și, că aici nu-i speranță de drept și dreptate, au recurs de-adreptul la Înaltul Minister de industrie și comerț, de unde, pe lângă deciziune favorabilă, s'a trimis recursul lor la vicecomitele comitatului Bihor. Dl vicecomite Szunyogh Péter, sub nrul 18244/95 a trimis ordinațiunea la protopretorele Beiușului Beliczay Sándor, în care-l îndrumă, ca după-ce s'a adevărit prin recurenți, că în Beiuș cu vinderea de carne de porc se fac cele mai mari abuzuri prin locuitorii străini, după-ce carnea de porc e vândută și prin unii ca aceia, cari nici un drept nu au de a vinde, și după-ce s'a adevărit, că legea industrială în Beiuș de fel nu e observată, a îndrumat pe protopretore, ca în cercul său de activitate să facă toate dispozițiunile oficioase pentru observarea strictă a legii. Și protopretorele ce-a făcut? Sub nrul 4466/95, a imanuat respectivilor industriași o hotărre a sa provocându-se la nrul 18244/95 a dlui vicecomite, prin care îi respinge cu rugarea, conform dreptului, ce l'a căpătat prin ordinațiunea dela dl vicecomite, și zice în hotărre, că vnzătorii străini nu se pot opri de a aduce carne de porc pe piața Beiușului.

Câte odată Damour prea se uita în fundul sticlelor.

Nici în asemenea împregiurări nu facea nebunii; se culca frumos, a doua zi mergea la lucru.

Pe Eugen l'a pus, în etate de 12 ani, la nicovală. Băiatul deși abia știa să scrie și să cetească, totuși își câștiga pâinea. Felicia ca femeie sdravănă, își conducea menagiul cu înțelepciune și ordine; era cam sgărcită, după cum avea obiceiul să se plângă bărbatul ei, căci da mai multe legume decât carne la masă, ear' banii îi strîngea ca să aibă de unde lua și în zile grele.

Atunci erau mai fericiți. Își închiriară o casă cu trei camere în Menilmont, St. Envierge: într'o odaie stau părinții, în una Eugen, una era sufrageria și tot odată atelierul, afară de acestea era bucătărie și camera Louisei. Giamurile erau spre curte, aceasta însă nu împedea să vină destul aer și lumină, căci peste drum era loc liber, unde de seara până dimineața se căra rămășițe din edificiile dărâmate, pe seama unui neguțător.

Când a isbucnit războiul, familia Damour sta deja de zece ani în St-Envierge. Felicia deși era cătră 40 de ani, nu îmbetrânise, se mai îngrășase puțin, și durdulie cum era, prin prejur era considerată ca cea mai nostimă femeie.

Jaques, din contră, se bădărănise și cu toate că numai opt ani era diferența între el și ea, părea bătrân pe lângă nevastă-sa. Louis deși nu mai era bolnavă, rămase tot slăbănoagă, sēmēna cu tatăl ei; din potrivă, Eugen, care avea 19 ani, moștenise statura și umerii lați ai mamei sale. Familia trăia foarte retrasă, afară de câte o Duminecă, când tatăl și fiul zăboveau prin cărcimă. În asemenea cazuri Felicia făcea gură, căci îi părea rău de banii aruncați.

S'a întemplat de câteva ori, ca soții să se și bată: dar' lucrul nu ajungea să fie grav, de oare-ce supărarea ținea numai până-ce trecea efectul vinului și în toată casa aceea nu era familie mai de treabă ca ei.

Erau amintiți ca pildă. Când prusienii intrară în Paris și se începu anul de groază, aveau mai mult de 1000 franci în casa de păstrare. Era frumos din partea unor muncitori, cari aveau să crească doi copii.

Primele zile de asediu, n'au fost tocmai așa de grele. În sufragerie, unde uneltele zăceau neatuse, se mai găsea pâine albă și carne. Lângă ei locuia un zugrav de mare speranță, anume Berru care era aproape să moară de foame. Lui Damour i-se făcu milă de el și-l pofti la prânz; ear' sfârșitul a fost că prietinel a devenit oaspe zilnic al casei. Era un băiat nostim

și de spirit, prin glumele lui o desarmă cu totul pe Felicia, care la început privea cu ochi răi și cu frică pe acest lacom, care trăgea la gura lui bucuriile cele mai bune. Seara jucau cărți și ocărau pe prusieni. Berru, marele patriot, făcu propunerea să se sape șanțuri până la tabăra prusienilor și să-i arunce în aer, injura apoi guvernul laș și meșchin, fiind-că voia să deschidă porțile Parisului lui Bismarck, să-l aducă îndărăt pe Henric al V-lea. Hei, sireaca republică!

Și cu pipa în gură, cu coatele răzimate pe masă, îi esplica lui Damour, cum ar trebui să fie guvernul ce-l dorește el: toți să fie frați, toți liberi, bogați și drepti, să domnească egalitatea peste tot, sus și jos, ca la 1793, zise el.

Damour îl asculta cu un aer serios. Și el era republican; de când era în leagăn auzise vorbindu-se în jurul lui, că republica va fi victoria meseriașilor și va aduce fericire generală. Nu-și putea însă închipui cum se vor întâmpla toate acestea. Era foarte atent la vorbele lui Berru, imaginându-și, că e om înțelept și republica se va realiza. Se înflăcă și crezu și mai mult, că dacă întreg Parisul: bărbați, femei și copii s'ar fi retras spre Versailles, cântând Marsillies, împreună cu provincia întreagă, ar fi nimic pe Prusaci și ar fi stabilit republica, care asigură la tot cetățeanul un venit anual frumos.

Acești industriași nu crezură în hotărârea protopretorelui, ab initio o cugetau de falsă, deci au mers la pretură, au pofit originalul ordinațiunii vicecomitelui; pretorele de atunci onorabilul dr. Sz. K. A. a cercat după ordinațiune, nu a aflat-o, a mers în cancelaria protopretorelui, a cerut-o, la ce protopretorele i-a răspuns „ce voiești, aceea e deja finită, e în cancelaria D-voastre”; atunci on. dr. pretor o văzută pe masa protopretorelui, o luă cu sine și o arătă recurenților. Săracii oameni au fost siliți să recurgă la avocat pentru câștigarea dreptului lor garantat prin lege, ordinațiune ministerială și ordinațiune comitatensă.

S'au dus apoi doi inși la Oradea-Mare, au arătat hotărârea protopretorală d-lui vicecomite, carele cetind-o și asemănându-o cu a sa, s'a indignat de această faptă a lui Beliczay Sándor.

Mă oprasese însă, asigurându-vă că un dosar întreg s'ar pute aduna cu asemenea fapte ale nevrednicului fibreiu.

Sperăm însă că la congregația din 17 și 18 c., se va lua cuvântul și se va vor discuta și aceste ficăloși administrative.

Concertul „Reuniunii române de muzică din Sibiu“.

(Correspondență particulară.)

Concertul de Mercuri seara (10 Martie n. c.) al „Reuniunii române de muzică din Sibiu“ ne-a dovedit, că miserile sociale politice sub care gemem, nu au înăbușit zelul pentru scopurile nobile ale existenței noastre.

Cu plăcere o constat această astăzi, când ne este dat a adauge un nou mărgăritar la activul superbeii noastre Reuniuni de muzică de sub înțeleapta conducere a talentatului măestru George Dima.

Iubitorul de muzică de o potrivă a putut să admire în concertul nostru executarea compozițiilor instrumentale, acelor de solii și a compozițiilor pentru coruri.

Primul punct din program, admirabilul „Trio“ (C-moll, op. 1 N. 3), pentru pian, violină și violoncello, de cel mai mare compozitor instrumental L. van Beethoven, a stors admirațiunea auditorului. D-soara Zina Moga (elevă a d-lui Dima) — care ne-a surprins pentru a doua oară, ca pianistă, a cântat cu avântul datorit unei școale tehnice aprofundate. Interpretarea n'a lăsat nimic de dorit; d-soara Z. Moga, se află în continuu progres pe terenul muzical.

— Grijește, spunea Felicia, cu precauțiune. Berru va avea încă sfârșit trist. Dăi de mâncat și de bătut dacă așa-ți place, dar lasă-l să ajungă singur arestat.

Și Felicia doria republica. Tatăl ei a căzut la 1848 pe o baricadă. Această amintire însă n'a revoltat-o, din contră, a făcut-o mai cumințe. Știa, că în locul popoului și e ar cere dela guvern să fie drept. Ii era groază însă de vorbele lui Berru, fiind-că vedea că insuficiența lui nu e sinceră. Observă, că Damour se schimbă, vorbește și se poartă cu totul altfel ca până atunci. Dar' și mai multă grije li făcea când vedea, cu cât foc și aer grav asculta fiul ei Eugen vorbele lui Berru. Seara, când Louise adormea la masă, Eugen își bea înecet paharul cu rachiu și cu mâinile încrucișate se uita țintă la zugrav, care aducea tot-d'a-una știri de trădări grozave: din oraș, de pe Montemartre, bonapartiștii fac semne Prusacilor sau aruncă făina și praful de pușcă în Sena numai ca să forțeze capitularea orașului.

— Moftari! zise Felicia fiului ei, după depărtarea lui Berru. Nu fi prost! Ști că e un mincinos.

— Știu eu, ce știu. — răspuse Eugen mohorât. (Va urma.)

Colegii (se zice așa) d-soarei Moga: dl. Fr. Czerny „concert-maistrul“ capelei noastre orașenești și violoncelistul dl. Carol Reibel, primul cu violina, cea-ta lalt cu violoncelul, au fost la culmea misiunii lor.

Ca soliști au pășit de astădată d-soara Geni Moga, dl. V. Popovici și d-soara Leniți Cuntan.

D-soara Geni Moga a executat: *Trei cântece* pentru sopran și pian: „Și dacă ramuri bat în geam“, „Somnoroase păsărele“ și „De ce nu-lui vi?“ (cuvinte de M. Eminescu), toate trei, — datorite compozitorului G. Dima — se numără între cele mai nouă și mai succese compoziții ale măestru-lui. Deși debutează pentru prima oară, d-soara Moga are vocea-i melodioasă, curată și puternică, a interpretat în mod admirabil compozițiile ce îmbogățese literatura noastră artistică muzicală. Dl. V. Popovici în „Adelaida“, cântec pentru tenor cu acompaniament de pian, de L. van Beethoven (după F. Matthison), a dat dovezi incontestabile, că frumoasa-i voce se formează din ce în ce tot mai mult. Chiar și interpretarea cu mai mult sentiment, cu alte dați, sunt cu o dovadă mai mult despre înaintarea sa. Damsioara Leniți Cuntan, în „Plângerea Kolmei“, cântare pentru o voce de alt cu acompaniament de pian, de cel mai genial dintre toți compozitorii, de F. Schubert, (după Ossian) ne-a delectat prin esprezia foarte corectă și prin volumul vocii, sale Dl. Dima, care a acompaniat cu arta-i recunoscută pe toți soliștii, poate fi satisfăcut pe deplin de debutul elevilor săi.

Corurile executate de puternica și disciplinată noastră Reuniune au estasiat întreg publicul asistent. *Trei cântece* pentru cor mixt de F. Mendelsohn-Bartholdy: sârbătorescul „La anul nou“ (după I. P. Hebel), dragălașul „Cântec păstoresc“ (după L. Uhland, de I. Lăpădat) și răpitoarea „Laudă a primăverii“ (după L. Uhland), fie-care s'a impus în felul seu și după spiritul intrupat în ele de Mendelssohn.

La punctul 5 din program apar două cântări pentru cor mixt de G. Dima, „Ce te legeni codrule?“ și „La mijloc de codru des“, de asemenea compozițiuni noue ale neîntrecutului nostru G. Dima, compoziții ce fac mari pretențiuni la cântăreți. Cu deosebire greutățile ritmice, recer mult studiu. Precisiunea și intonațiunea curată, ne-a arătat, că zeloșii elevi ai d-lui Dima au trecut cu bravură peste toate greutățile, pentru ceea-ce primul merit tot numai neobositului măestru i-se revine. Cele trei cântece pentru sopran și acum amintitele două cântări pentru cor mixt de G. Dima, formează o frumoasă pagină în sterila literatură artistică muzicală-națională a românilor.

Punctul din urmă al programului: „Trei cântece populare“, întocmite pentru cor mixt de G. Musicescu: melancolicul „Congazii“ vesela cântare „Stănceuța“ și doiosul „Dor dorule“, în felul de interpretare dat de Reuniunea noastră, a plăcut foarte mult și nu mă îndoiesc, că dacă dl. Musicescu s'ar fi aflat față la acest concert, ar fi rămas plăcut impresionat de compozițiile sale.

Aplausele frenetice urmate după fie-care punct și cari nu voiau să mai înceteze, sânt cea mai prețioasă recompensă atât pentru bravii membri ai și mai bravei Reuniuni de muzică, cât și pentru meritosul G. Dima, care a ridicat Reuniunea noastră la nivelul la care stau azi Reuniunile popularelor mult mai înaintate ca noi în civilizațiune.

De încheiere recomand comitetului Reuniunii să fie cu mai multă atențiune la vânzarea biletelor, deoarece neliniștea, ce se făcuse în sală, nu se poate atribui numai publicului, ci mai mult împrejurării, că s'au vândut față cu spațiul din „Musikverein“ cu mult prea multe bilete așa că mulți siliți au fost a asculta concertul din garderobă, antișambră etc.

Unul din cei de față.

NOUȚĂȚI

Arad, 16 Martie st. n. 1897.

M. Sa Monarchul va pleca zilele aceste din Cap-St-Martin la Nizza să facă vizită reginei Victoria a Angliei.

„Jacques Damour“, foiața pe care începem să o publicăm în numărul nostru de azi, este una dintre cele mai splendide bucați literare datorite penei lui Emile Zola, asupra cărui autor francez la noi păreriile sânt împărțite. „Jacques Damour“, sântem însă siguri, va fi cotită de toți cu plăcere în această navelă autorul face tabloul viu și fidel al spiritului ce domnea în clasa burghesă franceză în ajunul izbucnirii războiului din 1870-71, precum arată și toate desastrela acelu răzbel și îndeosebi omorurile săvârșite de comunarzi, dar' mai ales viața aventuroasă a lui Jacques Damour.

Din „Foaia pedagogică“, redactată de profesorul Dr. D. P. Barcianu din Sibiu a apărut la 1 Martie v. Nr. 5 având cuprinsul: Formarea caracterului în școală, de Dr. P. Șpan; Modele de lecțiuni, de Dr. D. P. Barcianu; Gimnaziile noastre române în societatea pedagogică maghiară, de G. Pletos; Din literatura școlară, de Dr. P. Șpan; Correspondență.

Banchetul în onoarea comitetului de Gubernatis, dat de Ligă în sala hotelului Bulevard din București, a fost splendid, înălțător. Au participat 82 persoane distincte. D-soara Gubernatis purta costum național român, dăruit de Ligă.

Musica militară a cântat alternativ piese italiene și române în decursul banchetului. Primul toast l'a ridicat dl. Urechia în onoarea MM. LL. Regele și Regina României; dl. C. Esarcu, fost ministru și senator, a ridicat toast în onoarea M.M. L.L. Regelui și Reginei Italiei. Dl. Urechia arată apoi că a făcut dl. Gubernatis pentru cauza română și presintă, în numele Ligei, o pană de aur distinsului învătă.

Dl. de Gubernatis a ținut o vorbire în-sufletitoare arătând bucuria ce simte că i-a putut cunoaște mai de-aproape pe Români.

Au vorbit apoi dl. P. Grădișteanu, vice-presedintele Senatului, dl. Sihleanu, secretar general al ministerului de instrucțiune, (în Italienește), dl. Valerian Ursean, (în italienește), dl. Colonel Obedeanu, dl. Disescu, primarul Robescu, dl. B. Păltineanu, adv. Stroe Belloescu și alții. Dl. de Gubernatis a mai luat cuvântul și a doua oară, vorbind italienește.

Toți cei de față și-au înscris apoi numele în albumul d-soarei de Gubernatis.

Interesare pentru — Sécui! Deputatul Várossy Gyula a interpellat în ședința dela 13 a Dietei pe ministrul de comunicație, ce e că linia ferată din Secuime, dela Seps-St-Georgiu, la Csikszercda, nu se deschide încă, că doar încă în toamna trecută trebuia să fie deschisă. Interesele cele mai vitale ale ținutului pretind deschiderea ei, pentru ca — Sécuii să aibă puțința de a fugi mai iute și mai comod cu trenul în — România!

„Zarandeană“, este numele unei noue societăți de credit și economii, ce se va înființa în curind în Băița (lângă Deva), cu un capital social deocamdată de 20,000 fl. Subscrierile s'au început deja în Băița, și se vor urma, împărțindu-se liste în jur. Societatea e pusă la cale de inteligența română din Băița.

Chirotonire. Zilele trecute au fost chirotonit întru presbiter clericul Ioan Duhora, ales capelan în frunțașă comună Boița (lângă Turnu-Roșu). Bravii boiceni au fost fost norocoși cu alegerea făcută în persoana zelosului și deșteptului capelan dl. Duhora, fost până acum învățător dirigent la școala din Boița.

Din cauza imbulzelii de material, am fost siliți să întrerupem azi discursul de apărare ce dl. Ioan Suciu a ținut în procesul țeranilor din Soborșin.

Murășul a scăzut sub zero 59 grade. Nu mai e nici o temere de inundare.

Rugare. D. I. Pap, casariul comitetului care a aranjat balul din Arad, roagă pe toți cei-ce au liste, să bine-voiască a le înapoaia ori-care ar fi rezultatul colectei.

Un „straic“ interesant. Din Zürich sosește știrea că oficianții căii ferate Nord-ostice, s'au pus în completă grevă. Nemulțumiți cu soartea și în urma repetitelor reclame zadarnice, au hotărât să repășească dela posturile lor. Se poartă liniștiți, dar' nici prin minte nu le trece să se apuce de lucru mai departe. Pe întreaga linie ferată, nici înainte, nici după amiază, nici un tren nu mai circulă. Trenul expres ce venia dela Paris spre Viena, din pricina grevei, la Basel a trebuit să stee locului. Pasagerii, ne-având poftă să aștepte încetarea grevei, s'au întors de seară înapoi la Paris. Trenul dela Viena, la Zürich a trebuit să stee locului și el. În Zürich e necaz mare, că în spital e mare lipsă de lapte, deoarece-ce nu se poate aduce cu trenul din provincie.

• Poșta redacțiunii.

Bruno, Budapesta. S'a primit. Măne. Sapho. Azi pleacă.

ULTIME ȘTIRI

Marile puteri.

Londra, 16 Martie n.

În privința blocării nici până azi nu s'a ajuns la nimic hotărât. Se speră însă ca puterile să procedă în comună înțelegere.

Până acum s'a hotărât numai atâta, că marile puteri nu vor răspunde adresei guvernului elin și că blocarea va începe la Creta.

Blocarea.

Caneea, 16 Martie n.

În cercurile oficioase se așteaptă blocarea în fiecare zi.

Măceluri.

Candia, 16 Martie n.

Turcii au început din nou să jefuiască și să omoare. Toate prăvăliile creștinilor au fost nimicite. La Casteli între insurgenți și Turci s'a dat o luptă în care s'au omorât mai multe sute de oameni.

Pe calea păcii.

Berlin, 16 Martie n.

În cercurile hotărâtoare de aici se speră că întreg conflictul turco-elin se va pute arangia pe cale pacifică.

Pregătiri.

Belgrad, 16 Martie n.

Mitropolitul Mihail a dat o circulară, ordonând tuturor mănăstirilor să se pregătească a pute să primească răniți.

Trupele de arnăuți au pustiit, în Serbia-vechie, comunele Susica, Crusovica, Sopot și Prevod, pe cum și mânăstirea Giureș.

Căderea ministerrului.

Constantinopol, 16 Martie n.

Marele visir, cu întreg cabinetul, au fost concediați. Sultanul a numit un ministru de reforme sub presiunea lui Cuciuc-Said-pașa.

Redactor responsabil: Ioan Russu Șirianu.

Librărie de hârtie și cărți, presă repede și litografie

H. BLOCH

in ARAD, Andrăsi tér 18 (în colțul străzii noi Salacz Gyula).

Are tot felul de hârtie de scris pentru scrisori și desemn.

Hârtie de scrisori moderne în casete frumoase de lux.

Cele mai fine cigarete (sipcă). [25] 2—5

Face cele mai ieftine tipărituri.

MĂRFURI EXCELENTE, PREȚURI IEFTINE.

Frații Schuller & Co

PRIMUL INSTITUT DE ZINCOGRAFIE TRANSILVĂNEAN

in ORĂȘTIE (Szászváros).

Execută ilustrațiuni de ori-ce categorie pentru opuri, cu deosebire prospecte de orașe, albumuri, cărți postale, hârtii de epistole, etc. [26] 2—3

Mustre și conspecte de prețuri se dau la cerere gratuit.

„VICTORIA“

INSTITUT DE CREDIT ȘI DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACȚII.

Sediul: Arad, casa proprie, calea Archiducele Iosif Nr. 2.

Întemeiată la 1887.

Capital de acții: fl. 300.000. Fond de rezervă fl. 100.000.

Depuneri fl. 1,000.000. Circulația anuală fl. 15,000.000.

Primește depuneri spre fructificare, după care solvește 5% interes fără privire la termenul de abdicere.

Dare de venit după interese încă o solvește institutul separat.

După starea casei, depuneri până la fl. 1000 se restituiesc îndată la prezentarea libelului fără abdicere.

Depuneri se pot face și prin postă și se efectuează momentan după sosirea comandai.

31— [4]

Diracțiunea institutului.

„MINERVA“

INSTITUT TIPOGRAFIC SOCIETATE PE ACȚII IN ORĂȘTIE

Cea mai ieftină tipografie!

Tipografia „Minerva“ din Orăștie, strada Berăriei Nr. 10, mărindu-și asortimentul, își oferă on. public serviciile sale pentru ori-ce fel de tipărire.

Fiind pusă în plăcuta pozițiune de a dispune de 6 mașini, și anume: 2 prese accelerate, mari, 2 prese de mână, mici, și 2 mașini: una de perforat și una de tălat, precum și de 112 soiuri de litere de cele mai moderne, cu mai bine de 200 clișeuri și felurite alte obiecte tehnice, — garantează pentru efectuare promptă, corectă și frumoasă, cu prețuri foarte ieftine!

„MINERVA“ primește mai departe să efectuească tipărituri de cărți și broșuri de ori-ce mărime, pe lângă invoeli de plată foarte ușoare, în rate dacă e de lipsă.

Pentru Bănci tipărește Bilanțuri, Acții, Libele de depuneri, Cărți, Documente de Casă și tot felul de tipărituri.

Pentru infățișare plăcută, atrăgătoare, se garantează.

Diracțiunea institutului Tipografic

„MINERVA“.

32— [6]